

ԱԶԱՏ ՕՐ

«ԱՅձՁ օր» Αρμενική Ημερήσια Εφημερίδα

ԱԶԱՏ ՕՐ ՕՐԱԹԵՐԹ - 80^ր ՏՄԻԻ - ԹԻԻ 23006

www.azator.gr

ԱԹԷՆԵ, ՈՒՐԲԱԹ 17 - ՇԱՐԱԹ 18 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2025 * ΑΘΗΝΑ, ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 17 - ΣΑΒΒΑΤΟ 18 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2025

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

Հայ երիտասարդությունը՝ ազգային եւ գաղափարական վերակենսաւորման մարտահրաւերներուն առջեւ

Հ.Յ.Դ. Յունաստանի երիտասարդական Միութեան 78-րդ տարեդարձի նշումը վաղը գիշեր եւ երկու շաբաթ յետոյ յաջորդող պատգամաւորական ժողովը իրենց իմաստով շատ անելի ընդարձակ են, քան կազմակերպական հաւաք մը: Անոնք հարկ է դառնան գաղափարական վերանորոգութեան, ինքնաճանաչման եւ համախմբման առիթ, ուր հայ երիտասարդութիւնը պիտի արտայայտէ իր վաւերական ձայնը՝ հայութեան հաւաքական ուղին ձեւաւորելու գործընթացին մէջ:

Յունահայ գաղութը, իր պատմական անցեալով եւ ներկայ մարտահրաւերներով, ունի կարեւոր մասնակցութիւն հայ ժողովուրդի ընդհանրական պայքարին մէջ: Ինչպէս միշտ, այդ առաքելութեան կեդրոնական շարժիչ ուժը պիտի ըլլայ երիտասարդութիւնը, որ պիտի գիտակցի իր դերին, պիտի հաւատայ իր ձայնին եւ պիտի ստանձնէ իր գաղափարական պարտաւորութիւնը:

Այսօրուան երիտասարդութիւնը կը դիմագրաւէ աննախադէպ մարտահրաւերներ՝ համաշխարհայնացման, սպառողական մտածողութեան եւ ընկերային հարթակներու պարտադրած եսակեդրոն առանձնացման իրականութեան մէջ: Երբ տեղական ընկերային կեանքը կը պարտադրէ յարմարում, երբ ժամանակակից մտածողութիւնը կը շեշտէ անհատական հաճոյքը եւ ժամանակաւոր յաջողութիւնը, հայ երիտասարդը կը գտնուի բարդ հակադրութեան մէջ իր արմատներուն եւ միջավայրին միջեւ: Շատեր կը հեռանան հայ կեանքի ազգային, մշակութային, քաղաքական եւ գաղափարական դաշտերէն, որոնք ցոյց պիտի տային ինքնավստահութեան, պատկանելիութեան եւ հայրենասէրական ուղին:

Այս պայմաններուն տակ, ինքնութեան պահպանումը պէտք է վերածուի գիտակցական պայքարի: Այստեղ է, որ ինքնին Հ.Յ.Դ. երիտասարդական Միութեան եւ ընդհանրապէս մեր քաղաքական ու հասարակական կառոյցներու պարտականութիւնը կը դառնայ վճռական: Կարելի է չդիտել երիտասարդութիւնը իբրեւ կատարող տարր մը, այլ՝ իբրեւ խորհրդատու, գաղափար ստեղծող եւ ուղղութիւն տուող ուժ: Պէտք է լսել զարմանել երիտասարդութեան ձայնը իբրեւ հաւաքական կամքի եւ գաղափարական շարժումի արտայայտութիւն: Հայ երիտասարդութիւնը ունի՝ խօսք, ունի՝ տեսակետ. անոնք պէտք չէ անտեսուին կամ շրջանցուին: Նոր սերունդը պէտք է դառնայ հայ կեանքի համատեղ կերտողը՝ ներգրաւուած կազմակերպական որոշումներու, նախաձեռնութիւններու եւ ազգային ռազմավարական պատկերացումներու ձեւաւորման մէջ:

Ներգրաւման ուժը պէտք է կեդրոնանայ հայապահպանման եւ հայրենասէրական վրայ: Միաժամանակ, հայ երիտասարդը պէտք է շաղախուի կազմակերպական եւ գաղափարական համոզումներուն մէջ: Հարկ է անոր առջեւ ուղիներ բանալ՝ մտածելու քաղաքականօրէն, ըմբռնելու համահայկական մարտահրաւերները, հասկնալու հայրենիքի անվտանգային ու պետականական լուրջ խնդիրները եւ զգալու իր մասնակցութիւնը որպէս անմիջական

իրականութիւն: Հայրենասէրական պէտք է վերածուի գիտակցական պարտականութեան, առանց սահմանափակումի սոսկ զբօսաշրջային խանդավառութեան ամփոփ շրջագիծին մէջ:

Հ.Յ.Դ. երիտասարդական Միութիւնը, իր առաքելութեամբ, պէտք է դառնայ հայ գաղափարական կեանքի հիմնաքարը Յունաստանի մէջ հասակ նետող նոր սերունդին համար: Ան պէտք է ըլլայ այն դարբնոցը, ուր պիտի կազմուին մտածողութիւն, արժեքներ եւ քաղաքական նախաձեռնութիւն: Երիտասարդները պէտք է զգան, որ իրենց ձայնը անհրաժեշտ է: Այս միտումով, իրամայական կը դառնայ մշակել այնպիսի դաստիարակչական եւ գաղափարական արթնացման ծրագրեր, որոնք իրար պիտի միացնեն կրթական, մշակութային եւ քաղաքական բաղադրիչները: Ընկերային հաւաքներ, գրոյցներ, գիտական դասախօսութիւններ ու քննարկումներ, քաղաքական եւ մշակութային շփումներ, ցուցական արտայայտութիւններ, բանակումներ, իրենց ներգործող տարողութեամբ պէտք է դառնան գիտակցութեան արթնացման միջոցներ: Պէտք է մտածել հաւաքաբար, թէ ինչպէս ներկայ երիտասարդը պիտի վերագտնէ իր քննական մտածողութիւնը, խորասուզուի հայոց պատմութեան ուսումնասիրութեան մէջ, ծանօթ դառնայ հայրենիքի ներկայ իրականութիւններուն եւ վերագտնէ իր կապը Հայ դատի ու համահայկական պահանջատիրութեան հետ:

Երիտասարդականի հիմնադրութեան նշումը եւ յաջորդող պատգամաւորական ժողովը պէտք չէ դառնան միայն ընթացիկ զարգացումներու հանգրուաններ, այլ՝ վերածուի գաղափարական վերածնունդի: Հայ երիտասարդութիւնը պէտք է դառնայ մեր ժամանակներու բարոյական չափանիշը՝ վերագտնելով իր դիմագիծը, վերամիանալով իր արմատներուն եւ առաջնորդուելով հաւատքով, գիտակցութեամբ ու գործունէ ներգրաւումով:

Եթէ հայութեան ապագան պէտք է կերտուի միասնական կամքով, ապա այդ կամքը պիտի ինչէ նաեւ երիտասարդ շրջաններուն վրայ: Հայ երիտասարդի վաւերական ձայնը արժանի է լսուելու. անոր շուրջ պէտք է կառուցուի գաղափարային յարատեւումը:

Այս ճանապարհին սկիզբը պէտք է որոնել Հ.Յ.Դ. Յունաստանի երիտասարդական Միութեան գաղափարական հարթակին վրայ:

Ձերբակալուեցան 13 հոգեւորականներ, որոնց կարգին՝ Արագածոտնի թեմի առաջնորդը

15 Հոկտեմբերին, Ս. Էջմիածինէն հաղորդեցին, որ ձերբակալուած են Արագածոտնի թեմի առաջնորդ Մկրտիչ եպս. Պոռթեան, 12 քահանաներ, թեմի հաշուապահը, գանձապահը եւ գործավարը: Անոնք առանց նախազգուշացումի անհետացան, անելի ուշ յայտնի դարձաւ, որ անոնք ձերբակալուած են:

Ս. Էջմիածինը հաղորդագրութեան մը միջոցով յայտնեց, որ Նոյն օրը լուսադէմին, իրաւապահ համակարգի ներկայացուցիչները Արագածոտնի թեմի Յովհաննավանքի սպասարար Արամ քնյ. Ասատրեանի հրապարակած ստայօղ տեղեկութիւններու եւ «Իրազէլ Զաղաքացիների Միաւորում» հասարակական կազմակերպութեան նախագահ Դանիէլ Իօաննիսեանի հաղորդումին հիման վրայ խուզարկութիւններ կատարած են Արագածոտնի թեմի առաջնորդարանին, Արագածոտնի թեմի առաջնորդ Մկրտիչ եպս. Պոռթեանի եւ Արագածոտնի թեմի քահանաներու ու աշխատակիցներու բնակարաններուն մէջ:

Ս. Էջմիածինի հաղորդագրութեան մէջ կ'ընտրուի հետեւեալը. «Այս պահին յայտնի տեղեկութիւններով բերման են ենթարկուել Արագածոտնի թեմի առաջնորդը, թեմի 12 քահանաներ՝ Փառէն քնյ. Առաքելեանը, Հայկ քնյ. Քոչարեանը, Մկրտիչ քնյ. Երանեանը, Սաւունկ քնյ. Չէնայեանը, Դեւունդ քնյ. Գափոյեանը, Հայկ քնյ. Սահակեանը, Սարգիս քնյ. Սարգսեանը, Գարեգին քնյ. Արսէնեանը, Նարեկ քնյ. Սարգսեանը, Օշին քնյ. Հայրապետեանը, Վրթանէս քնյ. Բաղալեանը, Համբարձում քնյ. Դանիէլեանը, Արագածոտնի թեմի հաշուապահը, գանձապահը եւ գործավարը: Օրէնքի կոպտագոյն ոտնահարմամբ ժամեր շարունակ ծածուկ է պահուել Արագածոտնի թեմի առաջնորդ Մկրտիչ եպս. Պոռթեանի, Սարգիս քնյ. Սարգսեանի, Նարեկ քնյ. Սարգսեանի, Օշին քնյ. Հայրապետեանի, Համբարձում քնյ. Դանիէլեանի, Վրթանէս քնյ. Բաղալեանի պահման վայրը, եւ նրանք զրկուած են եղել իրաւական աջակցութիւն ստանալու որեւէ հնարաւորութիւնից: Արագածոտնի թեմի առաջնորդի, թեմում ծառայող քահանաների եւ աշխատակիցների նկատ-

մամբ իրականացուած ապօրինի քրեական հետապնդման գործողութիւնները հերթական դրսեւորումն են իշխանութիւնների հրահրած հակաեկեղեցական համակարգուած արշաւի: Նմանօրինակ դատապարտելի գործողութիւններով ակնյայտ չարամիտ դիտաւորութիւն է հետապնդում խափանելու Եկեղեցու բնականոն գործունէութիւնը, հարուածելու Եկեղեցու հեղինակութեանը եւ վախի ու տագնապի մթնոլորտ տարածելու հոգեւորականների, հաւատացեալների ու հանրութեան լայն շրջանակներում: Հակաօրինական այս գործողութիւնների պատճառով խոչընդոտուել է թեմի գործունէութիւնն ու ծխա-արարողական կեանքը, խաթարուել հոգեւոր հովիւների ծառայութիւնը: Ամբողջատիրական համակարգերին բնորոշ նմանօրինակ բռնաճնշումների կիրառմամբ Հ.Յ. իշխանութիւնները կոպտօրէն ոտնահարում կրօնական ազատութեան իրաւունքը, վիրաւորում հաւատացեալների կրօնական զգացումները, շարունակում տարածել ատելութիւն՝ խորացնելով հանրային պառակտումը: Մեր հոգեւորականներին եւ հաւատացեալ ժողովրդին կոչ ենք ուղղում չորուել սաղրանքներին, ամուր մնալ եկեղեցու պաշտպանութեան դիրքերում: Խարդաւանքներով, սպառնալիքներով եւ բռնաճնշումներով հնարաւոր չէ ընկճել հոգեւոր սպասարարներին եւ հաւատաւոր ժողովրդին: Աղօթում ենք հայրենի մեր երկրի խաղաղութեան եւ մեր ժողովրդի անվտանգ կեանքի համար»:

Մկրտիչ սրբազանի դէմ մեղադրանք առաջադրուեցաւ՝ ընտրական իրաւունքի իրականացման խոչընդոտելու,

Շար. Էջ 3

Քաղաքական

Կազայի պատերազմը իսկապէ՛ս աւարտած է

Ս. ՄԱՀՍԵՐԷՃԵԱՆ

(ԲԱՅՑ Ո՞Վ Է ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ ՉՈՒՉՈՂԸ)

Անցեալ շաբթուան երկրորդ կէտէն սկսեալ եւ մօտաւորապէս հինգ օր, տարօրինակ տօնահանդէս մը տեղի ունեցաւ Միջին Արեւելքի մէջ, «Կազայի պատերազմին աւարտ»-ի յայտարարութեամբ եւ ընկերացող դրական քայլերուն լոյսին տակ: Նախ, ի յայտ եկաւ, որ ճակատող կողմերը՝ Իսրայէլ եւ «Համաս», վերջնական համաձայնութեան հասած են պատերազմի դադարեցման թրամփեան նախագիծին կէտերէն շատերուն շուրջ, նախագիծ՝ որուն առաջին բաժինը իրագործման դրուեցաւ երկուշաբթի, 13 Հոկտեմբերին (պատերազմի նորագոյն փուլին պայթումէն 2 տարի եւ 6 օր ետք), պատանդներու եւ բանտարկեալներու փոխանակումով, ինչպէս նաեւ իսրայէլեան բանակին Կազային մասնակի նահանջով: Դրական այս կէտերուն ընկերացան բռնազաղթուած կազաղներու զանգուածային տունդարձը, սովահար բնակիչներուն անմիջական նպաստներու (սնունդ, դեղ...) առաքումներուն մեկնարկը (նկատելի էր, որ նպաստներու բաշխումը չափազանց անկազմակերպ էր, բեռնատարներէ՝ սնունդի/դեղի սնունդներ սպասող տանջահարներուն կը նետուէին փողոցներու մէջ, մաս մըն ալ կ'իյնար ցեխի մէջ):

Տօնահանդէսին միւս երեսը կազմեցին Միացեալ Նահանգներու նախագահին Իսրայէլ ու եգիպտոս շրջապտոյտը եւ եգիպտական Շարմ Էլ Շէյխ քաղաքին մէջ «պատմական գերաստիճան»-ի մը գումարումը: Այս իրադարձութիւնները ողորդեցին միջազգային լրատու աղբիւրներու հաղորդումները, մանրամասնութիւնները արդէն հասած են աշխարհի չորս ծագերը, շարունակուող մեկնաբանութիւնները ահեղ մրցակցութեան մէջ են իրարու հետ: Այստեղ կը բաւականանանք արձանագրելով միայն մէկ քանի ուշագրաւ կէտ: Թրամփի Իսրայէլ այցելութիւնը սարքուած էր այնպէս մը, որ զուգահեյսէ իսրայէլացի ողջ մնացած 20 պատանդներուն ազատ արձակման: Սա առիթ եղաւ, որ իսրայէլեան խորհրդարանին մէջ Թրամփ եւ Նեթանիափու իրարու գովասանքներ շուայլն (լրատու աղբիւրներու ուսպնեակներէն չվիրպեցան տեղի ունեցած ցեղասպանական արարքները յիշեցնող՝ ընդդիմադիրներու բողոքի ձայները եւ ամերիկեան չափազանցեալ միջամտութիւններու դէմ արտայայտութիւնները...): Սպիտակ տան պետը նախ Իսրայէլի, ապա Նաեւ Շարմ Էլ Շէյխի մէջ յայտարարեց, թէ Միջին Արեւելքի համար «նոր արեւածագ» մը բացուած է, թէ՛ «երեք հազար տարուան տագնապ մը» իսրայտի կը հասնի եւ շրջանը կը մտնէ խաղաղութեան նոր դարաշրջան: Ան չմոռցաւ գործակցութեան ձեռք երկարելու Իրանին:

Ո՛չ ոքի ուշադրութենէն վրիպեցաւ, որ աւելի քան 20 երկիրներու կառավարութիւններու առաջնորդները համախմբող՝ Շար Էլ Շէյխի գերաստիճանէն կը բացակայէին Իրան եւ... երկու ճակատողները՝ Իսրայէլ ու «Համաս»: Սակայն ներկայ էին Արեւմտեան Ափի Մահմուտ Ապպաք, Ֆրանսայի Մաքրոնը (ան թերեւս կը փորձէր լրաարձակները հեռացնել իր կռաւարական տագնապէն, որ աւելի կը սրի օր ըստ օրէ), Գերմանիոյ Մերքը, Բրիտանիոյ Սթարմըրը, ինչպէս նաեւ Թուրքիոյ Էրտողանը, Ատրպէյճանի Ալիեւը, Հայաստանի Փաշինեանն ու Փաքիստանի Շարիֆը (եւ ուրիշներ): «Խաղաղութիւն 2025» նշանախօսքով համախմբուածներ գովասանքներ շուայլեցին Թրամփի, կարծեք թէ ամփոքելու համար անոր խոր վիշտը՝ Նոպէլեան խաղաղութեան մրցանակը շահած չլլալուն պատճառով:

ՏՕՆԱՀԱՆԴԵՍԷՆ ԵՏԸ

Խօսքի հրավառութեան իրերայաջորդ փուլերէն ետք, երբ տօնահանդէսին դուռները փակուին, օդը նետուած փայլուն ժապաւենները գետին իջնեն ու ամեն մարդ տուն դառնայ, աշխարհը պիտի տեսնէ, թէ իսկապէս որքա՞ն ՇՕՇԱՓԵԼԻ դրական բան իրականացած է, որքա՞ն հարցականներ կը մնան օդէն կախուած

ու կրնան մասնակի կամ առաւել չափով պաղ ջուր խառնել տաք ապուրին մէջ: Բնական է, որ մարդիկ գրաւ դնեն, թէ դրական ընթացքը շարունակուի:

ԿԱՀԱՄԻ իրողական տագնապը կը մնայ ամենէն ցաւալի – եւ մեծ հարցականներ դիմագրաւող – երեսը, եւ ունի քանի մը օղակ: Կազաղիք ունեցած են աւելի քան 67 հազար մարդկային անդառնալի կորուստ (սա պաշտօնական թիւն է միայն), բազմապատիկ վիրաւորներ (ներառեալ հաշմանդամներ), ըստ մասնակի վիճակագրութիւններու՝ աւելի քան 500 հազար բնակարաններ քանդուած ու աւերուած են (միայն մէկ փողոց մասը բնակելի կրնայ դառնալ Նախնական նորոգութիւններով, որպէսզի բոլոր տնակարկները չջարուսակեն վրանաբնակի կեանքը), ամբողջ ենթակառոցներ (որոնց մէջ են ջուկաներ, աշխատավայրեր եւ այլն) քանդուած ու քայքայուած են: Նմանապէս նախնական հաշիւներով՝ Նիւթական վնասը կ'անցնի 70 միլիարդ տոլարի սահմանը: Բազմամիլիոն պաղեստինցիներ որքա՞ն ժամանակի եւ Նիւթական օժանդակութեան պիտի կարօտին, սովի վտանգը ե՞րբ պիտի փառատի, որպէսզի վերադառնան տանելի պայմաններու: Ողբերգութեան յաջորդ փուլ(եր)ը նուազ տառապալի պիտի չլլայ: Սակայն մէկ բան յստակ է: Անոնց մէջ չկայ «աւերակներու վրայ ինչպէ՞ս թագաւորենք»-ի հոգեվիճակը...

Յաջորդ օղակները բազմաթիւ են. իսրայէլեան սպառնալիքները չեն վերցուած: «Համաս» թէեւ բացայայտ դարձուցած է, որ կրնայ ինքզինք դուրս ձգել Կազայի յաջորդ վարչամեքենայէն, սակայն ատիկա վճռուած հարց չէ տակաւին. անոր զինեալները արդէն իսկ ներկայ են փողոցին մէջ ու կը հսկեն ապահովութեան պահպանման: Ժամանակի կարօտող հարց է մեռած պատանդներուն դիակներուն վերադարձը: Անորոշութեան հարցականներ կախուած են նոր կազմուելիք վարչամեքենային գլխավորելը: (Իսրայէլը մինչեւ անոր հիմնադրութիւնը կառավարած) Բրիտանիոյ Թոնի Պլերը, Թրամփի հովանիին տակ, կը պատրաստուի դառնալ կառավարիչ, պաղեստինցիներու մէջ համախոհութիւն չկայ այդ ընտրանքին շուրջ, մինչ այդ, տարբեր երկիրներէ՝ Միացեալ Նահանգներէն մինչեւ Եւրոպա եւ հեռաւոր՝ ասիական գիւնուծի վարիչներ իրենց ափերը կը շփեն, առաջադրուած «խաղաղարար ուժ»-ին մասնակցութիւն բերելու ախորժակով (ո՛չ որ կը խօսի բացուած նոր շուկայէն ձեռք բերուելիք շահերու, կարգ մը երկիրներ իրողական կողոպուտի մատնելու հաւանականութիւններուն մասին): Աւելի վտանգաւոր հարցականներ կը մնան մէկ կողմէ՝ Կազայէն իսրայէլեան ուժերու ամբողջական հեռացման, ու միւս կողմէ՝ Արեւմտեան Ափին նկատմամբ Իսրայէլի աճող ախորժակներուն բռնելիք ընթացքին վերեւ: Թրամփի խաղաղութեան ծրագիրներով խանդավառուած Մահմուտ Ապպաք մը, որ այլապէս «Համաս»-ի դիմաց կը կանգնի իբրեւ լուռ կամ բացայայտ ախոյեան՝ շատ ալ վստահ

չէ, թէ խոստացուած խաղաղութիւնը արդեօք պիտի կարենա՞յ վերջ դնել դէպի իր հողերը իսրայէլեան ծաւալումին (բնակարաններու եւ պարտէզներու-հողատարածքներու բռնագրաւում, իրեական բնակեցման վայրերու բազմացում...), թէ՛ «Երկու անկախ պետութիւններու» բազմիցս կրկնուած խոստումները (վերջինը՝ ՄԱԿի վերջին նստաշրջանին) պիտի մնան խօսքի սահմաններուն մէջ ու բաղձալի հորիզոնը միշտ ալ հեռու պիտի փախչի դէպի հոն վազողներէն: Ի վերջոյ, պատմութիւնը կը վկայէ, որ Իսրայէլ որեւէ ատեն չէ յարգած իր յանձնառութիւնները, խաղաղութեան, զինադուլի համաձայնութիւններ ունեցած են կարճ կամ երկար կեանք (ատենին, Օսլոյի համաձայնագիրն ալ որակուած էր պատմական, յետոյ գիտենք, թէ ի՞նչ ճակատագիրի հասան զայն ստորագրողները՝ Ռապիւն եւ Արաֆաթ), Իսրայէլ միշտ ալ ձեն ու ինքնարդարացման պատճառներ հրամցուցած է աշխարհին, թէ ինչո՞ւ կը վերադառնայ պաղեստինցիներու դէմ ճնշումներու, բռնարարներու, հալածանքի եւ ջարդի-ցեղասպանութեան իր քաղաքականութեան, եւ աշխարհն ալ կուլ տուած է ոճիրները (օրինակ, այն տասնամեակները, որոնք երկարած են մինչեւ 2023ի Հոկտեմբերի դարձակետը): Բոլորովին այլ հարց՝ թէ պատերազմի դադարեցման եւ որոշ հանգոյցներու լուծման այս սկզբնական քայլերէն ետք, ի՞նչ ճակատագիր կը սպասէ Նեթանիափուին, որ մէկ կողմէ, դէմ յանդիման կը գտնուի ներքին դատաւարականներու, բանտ նետուելու հաւանականութեան, իսկ միւս կողմէ՝ միջազգային ճնշումներու, որովհետեւ անոր ցեղասպանական արարքները չեն կրնար մոռցուիլ (արդեօք պիտի մոռցուի՞ն...) «պատերազմը վերջացաւ»-ի հաւաստիքներուն բերումով: Հոն ալ պիտի ըլլան մարդիկ, որ միջազգային ատենաներէն յետո կոչեն Իսրայէլի բացայայտ ոճիրներուն դէմ բողոքներն ու պահանջն վճիռներու ջնջումը...

ԱՌԵԼԻ ԼԱՅՆ ՏԱՐԱԾԸ

Վերոնշեալ քանի մը կէտերն ու անպատասխան մնացող հարցականները (կրնայինք շարքը երկարել) եթէ անմիջականօրէն կապ ունին Իսրայէլ-պաղեստինցիներ տագնապին հետ, աւելի մեծ օղակ մը, օղակներ, կը տարածուին անոր շուրջ: Ընենք արագ թուարկում մը, արձանագրելով ուշադրութեան արժանի հարցականներ (ի՞նչ ալ պիտի բաւականանաք մասնակի ցանկով մը):

– Իսրայէլի հռչակած «Աբրահամի ծրագիր»ը ի՞նչ կը տարածքներ պիտի գրաւէ եւ ինչպիսի՞ սպառնալիքներ, վտանգներ պիտի բերէ շրջակայ երկիրներուն, ներառեալ... Իրանին, որուն ձեւով մը ձիթէնի ճիւղ կ'երկարէ Թրամփ: Չէ մոռցուած, որ ան մօտիկ անցեալին ո՛չ միայն ամբողջական զօրակցութիւն կը յայտնէր պաղեստինցիները ջարդող Իսրայէլի կառավարութեան, այլ նաեւ քաջալեր եղաւ Իրանի վրայ իսրայէլեան յարձակումին, միաժամանակ հասկցուցած է, որ նման ճակա-

տումներու կրկնութեան պարագային, իր կեցուածքը պիտի չփոխէ:

– ՍՈՒՐԻՈՅԵՆ ԵՒ ԼԻԲԱՆԱՆԻ նման դրացիներու հանդէպ իսրայէլեան թշնամական կեցուածքն ու յարձակումները, հողեր խլելու վարքագիծը պիտի զսպուի՞ն «Միջին Արեւելքը խաղաղութեան նոր արշալոյսի առջեւ է» խոստումներով: Կազայի քանդումն ու նախճիրները այնքան ահաւոր էին, որ յաճախ անլսելի թողուցին Լիբանանի եւ Սուրիոյ ճիշերը, երբ իսրայէլեան օդուժն ու բանակները ոտնակոխեցին բացայայտ կամ լուռ համաձայնութիւնները, ու յստակ է որ Իսրայէլ չէ հրաժարած Նա՛ն դէպի հիւսիս եւ հիւսիս-արեւելք տարածուելու ծրագիրներէն:

– ԻՐԱՔ, որ առերեւոյթ հեռու է իսրայէլեան յիշեալ ծրագիրներէն, իր գլխավորեւին կախուած կը տեսնէ թրքական պատուհասը, որ այլապէս կախուած է Նաեւ Սուրիոյ հիւսիսային գոտիներուն վերեւ: Եւ ի՞նչ զուգորդութիւն: Թրամփի խաղաղասիրութեան քայլերուն մասնակցի պատմունկով՝ Շարմ Էլ Շէյխ վազած Էրտողանը Սուրիոյ նկատմամբ կը վարէ այն քաղաքականութիւնը, ինչ որ Իսրայէլ կ'ընէ այդ երկրին դէմ, հակառակ «Աբրահամի ծրագիր»-ին մերձեցումով: Սուրիոյ նոր իշխանութիւններու տրամադրութեան: Ակներեւ է Նաեւ, որ Նոյն ճաշասեղանը կը մատուցուի Լիբանանին, ուր որոշ խանդավառութիւն ստեղծուած է (Իսրայէլի անվերապահ զօրակցի) Ուաշինկթընի հովանաւորութեան տարածումին թեւերով, ու այդ գիծին դէմ կանգնողները Նահանջի մատնելու ճիգերուն լոյսին տակ...

– Կարկինին մատիտը կը հասնի Նաեւ Թուրքիա-Ատրպէյճան գօտիին: Բացայայտ է, որ անոնք, յենելով իրենց ռազմավարական եւ առեւտրական գործընկերութեան խաղաթուղթերուն՝ կ'աշխատին նոր շահեր ապահովել ո՛չ միայն Կովկասի, այլ նաեւ աւելի լայն տարածքներու մէջ: Ուշագրաւ էր Ատրպէյճան-Ռուսիա լարուածութեան մեղմացումը, իսկ Ռուսիոյ հետ Թուրքիոյ պաղ-տաք յարաբերութիւնները, խաղերը, երկար ճամբայ կտրած են: Ասոնք բազմաճիւղ ալ վտանգներ կը ստեղծեն թէ՛ Հայաստանի շրջական գօտիին (սկսելով Իրանէն), թէ՛ անշուշտ աւելի հեռու՝ մինչեւ Եւրոպա եւ Ասիա հասնող շրջաններու մէջ (Հնդկաստան, Չինաստան): Այս գիծերուն վրայ, արդեօք ո՞ր կը մնան «Հանգեզուրի միջանցք»-ին տիրանալու անոնց հետամտութիւնը կամ Փաշինեանի փայլապա՞ն (ցնորական) «խաղաղութեան խաչմերուկ»ը: Բնականաբար կարելի չէ անտեսել Նաեւ այն երեսը, որ Ատրպէյճանի – հետեւաբար Թուրքիոյ եւ Փաքիստանի – դէմ մեր բողոքներն ու պահանջատիրութիւնը բանիւ եւ գործով դուրս կը նետուին երեսանի իշխանաւորներուն օրակարգէն, ու Թուրքիա կ'աշխատի քանի մը թոշուն մէկ քարով որսալ... ի հեճուկս մեր շահերուն, քաջալերող զինակիցներ կը գտնէ, անոնց վրայ կ'աւելցնէ ԶԴրական վարչախումբը. Թուրքիան ու Ատրպէյճանն ալ կ'աշխատին իրենց ճիւղէն վարձքէն ցեղասպանի տիտղոսը... Վաղը զո՞վ պիտի այպանենք, եթէ մեր արդար պահանջներուն դիմաց, սկսելով Պաքիստանի մէջ կեղծիքներով դատողներու տուն դարձնել եւ Արցախի վերատիրացումէն, աւելի՛ եւս խցուի միջազգային ականջները... Եզրակացնենք. Կազայի պատերազմը աւարտած ըլլալու յայտարարութիւններն ու իրականացած դրական քայլերը ողջունելի են անկասկած, կը բանան յուսատու պատուհաններ, որոնց պահպանումն ու նորերու բացումը կը պահանջեն ձեւական եւ ժամանակաւոր հաւաստիքներէ անդին երթալ, մանաւանդ՝ կամք, որ սկսուած երթը մնայ անդառնալի, իր համապատասխան արձագանգը ունենայ ո՛չ միայն Միջին Արեւելքէն Կովկաս ու Եւրոպա (Ուքրաինա եւ դրացիներ) տարածուող գօտիներուն, այլ նաեւ արիւնահեղութեան այլ ծովերուն մէջ, այլ խօսքով, վերականգնել այն տրամաբանութիւնը, որ աւելի քան 30 տարի առաջ որոշ մեղմացումի տարաւ գերուժերու միջեւ լարուածութիւնը, քանդեց Պերլինի պատը:

13 Հոկտեմբեր 2025

Լրատու

Մ.Ա.Կ.-ի խոշտանգումներու դէմ կոմիտէն Պաքուի մէջ պահուող 23 հայերու բանտարկութեամբ մտահոգ է

Մ.Ա.Կ.-ի խոշտանգումներու դէմ կոմիտէն Պաքուի մէջ պահուող 23 հայերու շարունակական բանտարկութեան գծով խիստ մտահոգութիւն յայտնեց: Այս մասին Մ.Ա.Կ.-ի մօտ Հայաստանի մնայուն ներկայացուցչութիւնը յայտարարութիւն մը հրապարակեց:

«Մ.Ա.Կ.-ի Գ.Ա. 80-րդ նստաշրջանի Երրորդ կոմիտէի՝ Մ.Ա.Կ. խոշտանգումների դէմ կոմիտէի նախագահի, խոշտանգումների կանխարգելման ենթակոմիտէի նախագահի, ինչպէս նաեւ խոշտանգումների եւ այլ դժան, անմարդկային կամ նուաստացնող վերաբերմունքի կամ պատժի հարցերով Մ.Ա.Կ. յատուկ գեկուցողի հետ ինտերակտիւ (իրարու ազդող) երկխօսութեան ժամանակ չ.ձ. մշտական ներկայացուցչութիւնը վերահաստատեց Հայաստանի յանձնառութիւնը՝ խոշտանգումների եւ այլ դժան, անմարդկային կամ նուաստացնող վերաբերմունքի կամ պատժի համընդհանուր եւ բացարձակ վերացման ուղղութեամբ: Խիստ մտահոգութիւն յայտնուեց, որ որոշ երկրներում շարունակուում են արձանագրուել խոշտանգումների վերաբերեալ հաւաստի հաղորդագրութիւններ՝ կալանավայրե-

րում եւ զինուած հակամարտութիւնների համատեքստում՝ յաճախ քաղաքական դրդապատճառներով պայամնաւորուած, ինչը միջազգային իրաւունքի ակնյայտ խախտում է: Անդրադարձ կատարուեց Մ.Ա.Կ. խոշտանգումների դէմ կոմիտէի վերջին եզրակացութիւններին, որոնցում կոմիտէն լուրջ մտահոգութիւն է յայտնել 23 հայերի շարունակական կալանքի վերաբերեալ: Այս մտահոգութիւնները շարունակուում են մնալ արդիական, քանի որ իրավիճակը շարունակուում է վտանգել տուժածների իրաւունքները, անվտանգութիւնը եւ արժանապատուութիւնը, մասնաւորապէս՝ հաշուի առնելով միջազգային կառոյցների, այդ թւում՝ Կարմիր խաչի միջազգային կոմիտէի ներգրաւուածութեան բացակայութիւնը», կ'ըստի վերոնշեալ յայտարարութեան մէջ:

Ասոր զուգահեռ, Հայաստանի մէջ, յատկապէս գերիներու հարազատներուն մօտ կը շարունակուի մտահոգութիւնը գերիներու վիճակին գծով, մանաւանդ որ պաշտօնական անձնաւորութիւններ պէտք եղած տեղեկութիւնները չեն տրամադրեր այս մասին եւ յստակ հետապնդումներու մասին չեն հաղորդեր:

Պայրամով կրկին խօսած է Հայաստանի սահմանադրութեան մէջ «տարածքային պահանջներու» մասին

Ատրպէյճանի արտաքին գործոց նախարար Ճէյհուն Պայրամով Ե.Ա.Չ.Կ.-ի գործող նախագահ, Ֆիլանտայի արտաքին գործոց նախարար Էլիսա Վալթոնէի հետ Պաքուի մէջ հանդիպումի ընթացքին անդրադարձած է նաեւ Հայաստան-Ատրպէյճան խաղաղութեան հոլովոյթին: Պայրամով «ընդգծած է խաղաղութեան համաձայնագիրի ստորագրման ուղղութեամբ ձեռնարկուելիք յաջորդ քայլերը եւ Հայաստանի Սահմանադրութեան մէջ Ատրպէյճանի նկատմամբ տարածքային պահանջներու վերացման անհրաժեշտութիւնը»: «Ազատութիւն» ծայնասփիւռի կայանը կը հաղորդէ, որ այս մասին Նշուած է Ատրպէյճանի արտաքին գործոց նախարարութեան հաղորդագրութեան մէջ:

Հաղորդագրութեան մէջ նաեւ կը Նշուի,

թէ կողմերը «դրական գնահատած են» որոշումի որդեգրումը կասեցնելու գործունէութիւնը Ե.Ա.Չ.Կ.-ի կառոյցներու՝ Մինսքի հոլովոյթի, գործող նախագահի յատուկ ներկայացուցչի եւ բարձր մակարդակի ծրագրաւորման խումբի, որոնք «կորսնցուցած են իրենց գործնական Նշանակութիւնը»:

«Թրամփի ճամբայ» նախագիծը ամբողջ տարածաշրջանին օգուտ պիտի բերէ»:

Ալիեւ

Ըստ նախագահ Տոնըլտ Թրամփի՝ Ուաշինկթընի մէջ Ատրպէյճանի եւ Հայաստանի միջեւ ձեռք բերուած համաձայնութիւնները ստեղծած են խաղաղութեան օրակարգի յառաջխաղացքի պայմաններ, յայտարարեց Ատրպէյճանի նախագահ Իլիւհա Ֆիլանտայի արտաքին գործոց նախարար, Ե.Ա.Չ.Կ.-ի գործող նախագահ Էլիսա Վալթոնէի գլխաւորած պատուիրակութեան հետ հանդիպումին ընթացքին:

Ան նաեւ ընդգծեց «Թրամփի ճամբայ» նախագիծին Նշանակութիւնը, որուն Հայաստանը պարտաւորուած է մասնակցիլ Ուաշինկթընի մէջ՝ ընդգծելով անոր կարեւոր դերը տարածաշրջանային համագործակցութեան մէջ եւ անոր օգուտները ամբողջ տարածաշրջանին համար:

Ձերբակալուեցան 13 հոգեւորականներ, որոնց կարգին՝ Արագածոտնի թեմի առաջնորդը

Շար. Էջ 1Էն

պաշտօնական դիրքը օգտագործելու, իշխանական կամ ծառայողական լիազօրութիւնները կամ անորմով պայմանաւորուած ազդեցութիւնը օգտագործելով հաւաք կազմակերպելը կամ անոնց մասնակցիլը խոչընդոտելու կամ հարկադրելու, ինչպէս նաեւ հաւաքին մասնակցելու կամ հաւաքին մասնակցելու հրաժարելու նպատակով Նիւթապէս շահագրգռելու մեղադրանքով:

Քննչական կոմիտէն յայտնեց, որ կատարուած առաւել քան երկու տասնեակ խուզարկութիւններուն իբրեւ արդիւնք յայտնաբերուած է գրաւուած են քրեական վարոյթի համար Նշանակութիւն ունեցող փաստաթուղթեր, ելեկտրոնային տեղեկատուութիւն պարունակող կրիչներ, առանձնապէս մեծ գումար, ոսկեայ, արծաթեայ մեծաքանակ զարդեր, շարք մը առեւտրական կազմակերպութիւններու անուններով տրուած բազմաթիւ վառելիքի կտրօններ, այլ իրեր եւ առարկաներ: Մեղադրանք առաջադրուած է 3 անձերու, որոնց կարգին՝ թեմի առաջնորդին դէմ:

Ըստ Նշեալ հոգեւորականներուն փաստաբաններուն՝ թէեւ հոգեւորականները հարկադրաբար ձերբակալուած են, սակայն Քննչական կոմիտէին մէջ անոնք վկայի կարգավիճակ ունին: Փաստաբաններուն չթոյլատրուեցաւ մտնել Քննչական վարչութեան շէնքը:

«Պաքուի եւ Երեւանի միջեւ վերջնական հաշտութիւնը պէտք է Մոսկուայի մէջ ստորագրուի»:

Ուսիոյ առաջարկը՝ Երեւանին եւ Պաքուին խաղաղութեան համաձայնագիրի ստորագրութեան հարթակ տրամադրելու գծով, ուժի մէջ կը մնայ, յայտարարեց Ռուսիոյ արտաքին գործոց փոխնախարար Միխայիլ Կալուզին: «Ակնյայտ է, որ մեր ծրագիրները կեանքի կոչելու համար տակաւին շատ ընելիքներ կան: Մենք պատրաստ ենք Երեւանին եւ Պաքուին տրամադրելու բոլոր պէտք եղած օգնութիւնը՝ յաղթահարելու

լու համար մնացած տարակարծութիւնները, որոնց կարգին՝ ըստ Մոսկուայի, Հայաստանի եւ Ատրպէյճանի ղեկավարներու եռակողմ յայտարարութիւններուն», յայտնեց Կալուզին եւ ընդգծեց, որ Մոսկուա յատուկ Նշանակութիւն կու տայ Երեւանի եւ Պաքուի միջեւ յարաբերութիւններու կարգաւորման՝ հաստատելով, որ Մոսկուա Նշանակալի եւ արդիւնաւետ դեր ունի երկու երկիրներուն միջեւ հակամարտութեան կարգաւորման մէջ:

Թարգմանչաց տօնը Գոքիսիոյ մէջ

Ուրբաթ, 10 Հոկտեմբեր 2025-ի առաւօտեան ժամը 8:30-ին, Գոքիսիոյ Ս. Յակոբ եկեղեցւոյ մէջ կատարուեցաւ պատարագ, Թարգմանչաց Ս. Վարդապետաց տօնին առթիւ:

Պատարագը մատուցեց Գոքիսիոյ հոգեւոր հովիւ Ս. Պարետ քինյ. Խաչերեան եւ նախագահեց Յունաստանի Հայոց Թեմի Առաջնորդ Գերշ. Ս. Սահակ եպս. Եմիշեան:

Ներկայ էին Հայ Կապոյտ Խաչի Գոքիսիոյ «Չաւարեան» ազգ. վարժարանի տնօրէնութիւնը, ուսուցչական կազմը, աշակերտութիւնն ու հաւատացեալներ: Պատարագի ընթացքին, Ս. Խորանին ծառայեցին Կարապետ սրկ. Զեօսէան եւ վարժարանի բարձր դասարաններու խումբ մը աշակերտներ: Իսկ երգեցողութիւնը կատարեցին դպրոցի տիկ. Շաքէ Զեօսէան եւ Դ. Ե. Զ. դասարաններու աշակերտները, վարժարանի տնօրէնուհի տիկ. Հայկան Մինասեանի գլխաւորութեամբ: Արարողութեան աւարտին, Ս. Պարետ քահանայ Հայրը ներկաներուն ուղղեց օրուան պատգամը:

Ան նախ պատմականը ըրաւ Թարգմանիչ Ս. Վարդապետներու կեանքին ու առաքելութեան: Ապա, շեշտը դրաւ հայ լեզուի կարեւորութեան: Ան յայտնեց, թէ անուն ու մականունին, հայրենիքին ու կրօնքին կողքին, մայրենի լեզուն՝ հայերէնը, իւրաքանչիւր հայու գոյութեան ու գոյատեւման հիմքերէն մին կը հանդիսանայ: Հայ լեզուն մեր ինքնութիւնն է: Ապա քահանայ Հայրը քաջալերեց բոլոր աշակերտները, որպէսզի հայերէն լեզուն լաւապէս իւրացնեն ու խօսին իրենց տուններուն մէջ եւս: Ետքը, բոլոր դասարաններու աշակերտները, գլխաւորութեամբ ուսուցչուհիներուն, հերթաբար ներկայացուցին օրուան տօնին առթիւ գեղարուեստական գեղեցիկ յայտագիր մը:

Աւարտին, Գերշ. Ս. Սահակ եպս. Եմիշեան, իր հայրական պատգամը ուղղելով յայտնեց, թէ Թարգմանչաց Ս. Վարդապետաց տօնը, մեր ժողովուրդի կարեւոր ու իմաստալից տօներէն մին է: Այդ օրը, իւրաքանչիւր հայու եւ մասնաւորաբար հայ աշակերտի տօնն է, որ պէտք է արժեւորուի լաւագոյն ձեւով:

Ապա Սրբազան Հայրը, գնահատեց աշակերտներու գեղարուեստական յայտագրի ներկայացումը եւ մաղթեց յաջողութիւն:

ԹԻԹԱԿԻՑ

Հայկական հետք

hayernaysor.am

Մոսկովի Լազարեան ճեմարան

«Կարելի է համարձակ կերպով ըսել. եթե չլլային Լազարեանները եւ Ներսէս Աշտարակեցի, առաջինը տակաւին շատ երկար թաղուած կը մնային ասիական խաւարին մէջ: Անոնց դպրոցներն էին մեզ կեանքի հրաւիրողները: Այդ դպրոցներէն էր, որ հայու խաւար հորիզոնին վրայ բացուեցաւ գարնանային առաւօտը: Անոնք երկուորեակներ էին, միատեսակ կը մտածէին ու կը գործէին: Երկուքին դասանանքը միեւնոյնն էր, երկուքն ալ միեւնոյն ճանապարհով կ'ընթանային»: Հայ պատմաբան, հրապարակախօս, փրոֆեսոր Լեւոյի խօսքերն են Մոսկովի մեծահարուստ Լազարեաններուն մասին:

Ուշ միջնադարուն հայկական ազնուական շատ տոհմեր կային Ռուսիոյ մէջ: Անոնք ստացած էին ազնուական տիտղոսներ: Մեծահարուստ Լազարեանները ճիշդ այդ տոհմերէն մէկն էին, կը զբաղէին մետաքսի արդիւնահանմամբ ու հանքարդիւնաբերութեամբ: Անոնց միջոցներով 1815 թուականին հիմնադրուեցաւ հայագիտական եւ արեւելագիտական հազուագիւտ գիտա-ուսումնական խոշորագոյն կեդրոններէն մէկը: Այստեղ իւր ստանիին հայեր, ռուսեր, վրացիներ եւ այլ ազգերու ներկայացուցիչներ՝ առանց ազգային ու դասական խտրականութեան: Հիմնադրման առաջին շրջանին ճեմարանը եղած է տարրական մասնաւոր դպրոց եւ կոչուած է Հայկական Լազարեան (*Դազարեան*) ուսումնարան: Հանրակրթական ռաւարկաներուն զուգահեռ ուսանողները կը սորվէին հայերէն, լատիներէն, ռուսերէն, ֆրանսերէն, գերմաներէն, արաբերէն, թրքերէն, պարսկերէն: Ծեմարանը ունեցած է գերնպատակ՝ պատրաստել ուսուցիչներ հայկական դպրոցներուն համար: Ըստ այդմ, հայագիտութիւնը եղած է գլխաւոր ուղղութիւն եւ հիմնական առարկաները դասաւանդուած են հայերէն: Այստեղ ոչ միայն գերազանցում էին հայերէն դասաժամերը, այլեւ դասախօսական կազմը, տնօրինութիւնն ու ուսանողութիւնը հիմնականին մէջ հայեր էին: Ծեմարանի շրջանաւարտները երկու տեսակ քննութիւն կը դիմէին՝ մասնագիտական եւ ընդհանրական: Վերջինը հանրային էր, այսինքն՝ այլ մարդիկ կրնային ունկնդրել:

1848-էն սկսեալ ճեմարանը ստացած է արեւելագիտական ուղղութիւն՝ պատրաստելով ուսուցիչներ, արեւելագետներ, դիւանագետներ: Ունեցած է նաեւ նախապատրաստական բաժին: 1841 թուին ճեմարանին կից բացուած է հոգեւոր բաժին, ուր կը պատրաստէին հայ եկեղեցւոյ սպասաւորներ:

1858-ին Լազարեան ճեմարանի ուսանողները նախաձեռնած են սիրողական թատրոնի բացումը, իսկ ներկայացումներուն մասնակցած է անձամբ Կոստանդին Ստանիսլասկին, որ եւս ճեմարանի սան եղած է: Լազարեանները մեծ ներդրում ունեցած են նաեւ ռուսական թատրոնի զարգացման գործին մէջ: 1872 թուին ճեմարանէն ներս բացուած է արեւելեան լեզուներու բաժինը՝ իբրեւ բարձրագոյն համալսարանական կրթութիւն: Թեպետ ճեմարանը արդէն ունէր բարձրագոյն ուսումնական հաստատութեան կարգավիճակ, անիկա նախկինին պէս կը շարունակէր կոչուիլ Լազարեան ճեմարան:

Այստեղ ուսանած են հայ մեծերէն Սկրտիչ Հմիւրը, Գրիգոր Խալաթեանը, Կարապետ եւ Յովսէփ Լուսինեանները, Կարո Մելիք-Օհաննանեանը, Յովակ Խանգատեանը, Պօղոս Մակինցեանը, Ռաֆայէլ Պատկանեանը, Վահան Տերեանը, Սմբատ Շահագիզը, Վարդգէս Սուրենեանցը, Եղիշէ Թադէոսեանը, ռուսերէն՝ Իւան Թուրկենսը, Լեւ Թուրթոյը, Եւրի Վեսելովսկին, Կոստանդին Ստանիսլասկին, Միխայիլ Կլիւքան, Ռուբէն Սիմոնովը: Ծեմարանէն ներս դասաւանդած են Միքայէլ Նալպանտեանը, Սմբատ Շահագիզը, Յարութիւն Ալեմտարեանը եւ այլք:

Ծեմարանը ունեցած է իր տպարանը, ուր լոյս տեսած են հարիւրաւոր ուսումնական ձեռնարկներ, գիրքեր, հետազօտութիւններ 13 լեզուներով, իսկ գրադարանին մէջ տեղ գտած է աւելի քան 40 հազար գիրք: Անիկա յետագային տեղափոխուած է Երեւան եւ գետեղուած է Ազգային գրադարանին մէջ: 1921 թուին Լազարեան ճեմարանը վերակազմաւորուած է իբրեւ Մոսկովի արեւելագիտութեան հիմնարկ իսկ շէնքէն ներս, որ իր ունեցումով յանձնուած է Հայաստանին, սկսած է գործել Հայաստանի մշակոյթի տունը: Այժմ ճեմարանի շէնքէն ներս տեղակայուած է Ռուսիոյ Դաշնապետութեան մէջ Հայաստանի Հանրապետութեան դեսպանատունը:

Պէյրուօի Հայկազեան համալսարան

Սփիւռքի կարեւորագոյն կրթական հաստատութիւններու շարքէն ներս իր ուրոյն տեղն ունի Պէյրուօի Հայկազեան համալսարանը: Եթէ որոշած էք ուսանիլ օտար երկրի մէջ, ապա այս համալսարանը, միանշանակ, լաւագոյն ընտրութիւններէն է: Հայկական սփիւռքի միակ համալսարանը հիմնադրուած է 1955 թուականին՝ Ամերիկայի հայ միսիոներական ընկերակցութեան կողմէ բարերար Մեխակեանի աներոջ, Քոնիոյ Ճենանեան հիմնարկի նախկին ուսուցչապետ Արմենակ Հայկազեանի անունով: Այն սկսած է գործել՝ ունենալով ընդամենը 43 ուսանող: Լիբանանի մէջ պետական ճանաչման արժանացած հայկական միակ բարձրագոյն ուսումնական հաստատութիւնն է, որու շրջանաւարտները կը ստանան պատկաւոր արուեստից կամ մասնագէտի աստիճան՝ ճանչցուելով Լիբանանի կառավարութեան, ինչպէս եւ վարժարաններու եւ համալսարաններու միջազգային ընկերակցութեան կողմէ: 1955-1989 թուականներուն անիկա եղած է ճեմարան, 1990-1996 թուականներուն՝ համալսարանական ճեմարան, ապա՝ համալսարան: Այստեղ ուսումնառութիւնն անգլերէնով է, հայկական եւ արաբական մշակոյթներուն վերաբերող դասախօսութիւնները կ'աւանդուին հայերէնով եւ արաբերէնով: Թէեւ համալսարանը Հայ աւետարանական հաստատութիւնն է, սակայն աւելի քան 6 դասանանքներու պատկանող շուրջ 20 ազգերու ուսանողներ կ'ուսանին այստեղ: Յատկապէս 70-ականներուն համալսարանը վայելած է մեծ ժողովրդականութիւն՝ ունենալով աւելի քան 650 ուսանող: Հայկազեան համալսարանն ունի առանձին հայագիտական գրադարան, որ ամէն տարի կը հարստացուի Հայաստանէն եւ այլ երկրներէ ձեռք բերուած հայերէն եւ օտարալեզու գիրքերով ու հրատարակութիւններով: Համալսարանը կը հրատարակէ հայերէնով՝ «Հայկազեան հայագիտական հանդէսը», անգլերէնով՝ «Հայկազեան հերալտ» ուսանողական պարբերաբերթն ու «Ֆորում» ուսանողական տարեգիրքը: Կը գործեն շարք մը ուսանողական ակումբներ ու ընկերակցութիւններ:

Տարբեր տարիներուն համալսարանը նախագահած են Ծոն Մարգարեանը, Ծիլպերթ Պիլեզիքեանը, Վեռն Ֆլորէնցի, Ժան Խանճեանը եւ Փօլ Հայտոսթեանը 2002 թուականէն առ այսօր:

Յատկանշական է Հայկազեան համալսարանի համագործակցութիւնը Երեւանի պետական համալսարանի հետ: 2009 թուականին երկու համալսարաններուն միջեւ ստորագրուած է գործակցութեան համաձայնագիր:

Մինչ օրս Հայկազեան համալսարանի շրջանաւարտներէն շատեր կարեւոր պաշտօններ կը ստանձնեն եւ անփոխարինելի դերակատարութիւն ունին սփիւռքահայ տարբեր կառոյցներէն ներս:

Վենետիկի Մուրատ-Ռաֆայէլեան հայկական վարժարան

Իտալիոյ մէջ հայերուն ներկայութեան մասին հաւաստի տեղեկութիւնները փոխանցուած են դեռեւս 6-7-րդ դարերէն: 12-րդ դարուն կէսերէն իտալական տարբեր քաղաքներու մէջ կազմաւորուած են համեմատաբար կայուն հայ համայնքներ, հիմնադրուած են հայկական եկեղեցիներ: Իտալահայերը ներգրաւուած եղած են շարք մը ոլորտներու մէջ, աչքի զարկած են նաեւ որպէս լաւ նաւաստիներ, նաւագնացներ ու նաւաշինարարներ:

1512 թուին, Նոյնիքն Վենետիկի մէջ, Յակոբ Մեղապարտը տպագրած է հայերէն առաջին գիրքը: Հայերէն գիրքեր հրատարակուած են նաեւ Հռոմի, Լիւորնոյի, Փաւիոյ եւ Փատուայի մէջ: 1717 թուին Վենետիկի Սուրբ Ղազար կղզիին մէջ հիմնադրուած է Միսիթարեան միաբանութիւնը, իսկ 1836 թուին միաբանութեան նախաձեռնութեամբ ստեղծուած է տեղի կարեւոր գիտակրթական հաստատութիւններէն մէկը՝ Մուրատ-Ռաֆայէլեան գիշերօթիկ վարժարանը, որ տարիներու պատմութիւն ունի: Հիմնադրման սկիզբի տարիներուն անիկա կը գործէր մարզական ծրագրով եւ ունէր 6-ամեայ դասընթացը, սակայն 1867 թուին ստացած է երկրորդական վարժարանի իրաւունք: 1917-ին վարժարանը տեղափոխած են Հռոմ, իսկ 1918-ին՝ կրկին Վենետիկ: Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի տարիներուն կրթարանը փակուած է, վերաբացուած է 1950-ին: 1980-ականներուն այնտեղ կը յաճախէր մօտ 120 սան: Վարժարանը ունեցած է հարուստ գրադարան, թանգարաններ, մարզական հրապարակներ, գործած են «Սայեաթ-Նովա» նուագախումբը, թատերական խմբակը: Վարժարանը ակադեմիական բարձր չափանիշներուն համապատասխան կրթութիւն կը մատուցէր, որուն լաւագոյն շրջանաւարտները կը ստանային իրաւունք՝ առանց քննութիւններու ընդունուելու Եւրոպայի համալսարաններէն ներս:

Մուրատ-Ռաֆայէլեան վարժարանէն ներս դասաւանդած են Ղեւոնդ Ալիշանը, Ս. Թեոդորեանը, Մ. Նուրիխանը, Վ. Աւգերեանը, Ա. Գաւթանտիլեանը եւ այլք: Ուսանած են այնպիսի նշանաւոր դեմքեր, ինչպիսին են Դանիէլ Վարուժանը, Մկրտիչ Պեշկիթաշեանը, Թովմաս Թերզեանը, Վահրամ Փափագեանը, Յակոբ Փափագեանը, Էտկար Շահինը, Էտկար Մանասը, Սրայիոն Շեքիմեանը եւ ուրիշներ: Վարժարանին դռները բաց եղած են նաեւ եւրոպացիներուն համար: Անուանի համալսարաններ Հայնրիխ Հիւպմանը, Ֆելիքս Նելը, Մարի Ֆելիսիթէ Պրոսէն, Նիքոլա Եորկան, Ֆրետերիք Ֆէյտին Նոյնպէս ուսանած են այստեղ:

Վարժարանը փակուած է 1997 թուին, ըստ որոշ տեղեկութիւններու՝ աշակերտներու սակաւութեան եւ նիւթական հարցերու պատճառով: Յետագային շէնքը սկսած է ծառայել որպէս կրթամշակութային միջոցառումներու վայր, նաեւ որպէս հիւրատուն հատուկեւտ հիւրերու համար:

Աստրախանի Աղապապեան դպրոց

Աստրախան քաղաքին մէջ հայերը սկսած են բնակիլ դեռեւս Ռուսիոյ մէջ թաթարական տիրապետութեան ժամանակաշրջանէն: 17-րդ դարէն ի վեր տեղի հայերը յատկապէս աչքի զարկած են որպէս առեւտրականներ՝ դարձնելով Աստրախանը հայ-ռուսական առեւտրական կապերու կարեւոր կեդրոն: Արդէն 18-րդ դարուն աստրախանահայերը ազգաբնակչութեան թուաքանակով 3-րդն էին ռուսերէն ու թաթարներէն յետոյ: Այստեղ ստեղծուած է Հայոց ազգային դատարանը, կառուցուած են հայկական եկեղեցիներ, դպրոցներ: Քաղաքին մէջ կեդրոնացած եղած են հայ մտաւորականութեան ներկայացուցիչները, որոնք մեծ դեր ունեցած են ողջ երկրէն ներս գիտակրթական եւ լուսաւորական գաղափարներու տարածման գործին մէջ:

Աստրախանի մէջ կարեւոր կրթարաններէն է Աղապապեան դպրոցը, որ բացուած է 1810 թուին՝ տեղի հայ վաճառական Նիկողայոս Աղապապեանի եւ եղբայրներուն միջոցներով: Վաճառականը հայոց Սուրբ Պօղոս-Պետրոս եկեղեցւոյ կից դպրոցին համար կառուցած է փայտաշէն տուն մը՝ ուսուցիչներու համար յատուկ սենեակներով: Դպրոցին բակէն ներս ալ կառուցած է քարաշէն տուն մը՝ 12 գիշերօթիկ սաներու համար: Հիմնելով Ռուսիոյ մէջ առաջին հայկական աշխարհիկ դպրոցը՝ հիմնադիրը նպատակ ունեցած է ստեղծել ուսումնական հաստատութիւն մը, որ կեանքի համար պիտանի գիտելիքներ, հմտութիւններ կու տայ աշակերտներուն եւ կը պատրաստէ ծովագնացութեան ասպարէզներ ներս գիտուն եւ բանիմաց մասնագէտներ: Արդէն 20-րդ դարու սկիզբը դպրոցը վերափոխուած է մարզական կեդրոնի, ապա կրկին դարձած է սովորական դպրոց: Տարբեր տարիներուն ունեցած է 50-150 աշակերտ, որոնց մեծամասնութիւնը հայեր եղած են: Իր գոյութեան ընթացքին դպրոցը եղած է տարբեր շէնքերու մէջ, վաճառականներու, բարերարներու տուններու մէջ:

Դպրոցի փակուելուն մասին տուեալները տարբեր են: Որոշ աղբիւրներ կը նշեն, որ անիկա դադարած է գործել 1922 թուին, իսկ որոշները կը հաղորդեն՝ 1940-1950-ականներու մասին: Այժմ դպրոցին շէնքէն ներս կը գործէ Աստրախանի 14-րդ միջնակարգ դպրոցը:

Φυτολογία

Ειδήσεις

Εθνικό πάρκο Τιλίτζαν

Πέτρος Κασαρτζιάν
Περιοδικό «Αρμενικά». Τεύχος 113

Η χλωρίδα της Αρμενίας είναι μία από τις πιο πολυποικίλες και ενδιαφέρουσες χλωρίδες παγκοσμίως. Περιλαμβάνει πλείστα των πλέον δημοφιλών εδώδιμων φαρμακευτικών φυτών και βοτάνων, καθώς και πολλά ανθοφόρα φυτά σπάνιας ομορφιάς και μοναδικότητας. Όποιος έχει επισκεφτεί την κεντρική αγορά του Γερεβάν ή και άλλων πόλεων στην Αρμενία έχει διαπιστώσει από πρώτο χέρι τον πλούτο οπωροκηπευτικών ειδών αλλά και την υψηλού επιπέδου ποιότητα που τα χαρακτηρίζει. Δεν είναι τυχαίο το ότι ακούμε συχνά πολλούς επισκέπτες να ισχυρίζονται ότι είχαν χρόνια να γευτούν τόσο νόστιμο βερίκοκο ή καρπούζι. Πιθανολογείται ότι αυτή η μοναδική ποιότητα και γεύση οφείλονται στα πολύ εύφορα εδάφη αλλά και στο υψόμετρο και στο μικροκλίμα της Αρμενίας.

Όσον αφορά τα φαρμακευτικά/ιαματικά φυτά, βάλσαμα και βότανα, τα πιο γνωστά, και αυτά που πωλούνται ως φυσικά ιάματα, περιλαμβάνουν τα *artemisia absinthum* (βασιικό συστατικό του παραισθησιογόνου αψεντιού), *hypericum perforatum* (βαλσαμόχορτο), *menta longifolia* (μέντα), *origanum vulgare* (ρίγανη), *teucrium polium* (αμάραντος, ή αγαπόχορτο), καθώς και τρία διαφορετικά είδη του γένους *thymus* *kotsyanus*, *rariflorus*, *transcaucasicus* (θυμάρι).

Δεν είναι τυχαίο το ότι οι πιο δημοφιλείς λαϊκές συνταγές και συμβουλές που βασίζονται στη λαϊκή θυμοσοφία, όπως «Έχεις στομαχόπονο; Πιες ένα αφέψημα από θυμάρι ή βάλε ολονυχτίς κόμμι από τη βερικοκιά στο νερό και πιες το», «Έχεις αργό μεταβολισμό; Φάε ξινολάπαθο», «Έχεις πονόλαιμο; Πιες ένα λικέρ από άγρια μούρα» και πολλές άλλες, περιλαμβάνουν ιάματα προερχόμενα από την αρμενική χλωρίδα. Μάλιστα, αξίζει να σημειωθεί ότι στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου του Γερεβάν (*Yerevan State Medical University*) διδάσκεται η φυτοθεραπεία ως πρωτεύον μάθημα.

Όσον αφορά τα υπόλοιπα χιλιάδες είδη φυτών που ευδοκίμουν στον Καύκασο, και ειδικότερα στην Αρμενία, και τα οποία συναντάμε από τα χαμηλότερα υψόμετρα των 390 μέτρων έως τα 4.090 μέτρα του όρους Αρακάτς, μόλις τα τελευταία χρόνια ολοκληρώθηκε μια πρώτη επίσημη καταγραφή αυτών, και παρουσιάζονται στο «*Plants of Armenia*» (2021) από τη φυσιοδίφη Ταμάρ Γκαλσιάν. Το έργο αυτό συνιστά την πρώτη και εκτενέστερη αναφορά στα φυτά της Αρμενίας, παρέχοντας περιγραφές για πάνω από 1.400 είδη, συμπεριλαμβανομένων ποωδών φυτών, βολβών, ξυλωδών φυτών, χόρτων και φτερών. Η συγγραφή του εν λόγω βιβλίου, συνυπολογίζοντας τον χρόνο διερεύνησης, μελέτης, εξερεύνησης, καταγραφής και φωτογράφισης των φυτών, ξεκίνησε το 2012 και ολοκληρώθηκε το 2021.

Παρά τη μακροχρόνια περίοδο προετοιμασίας, υπολείπεται η αναφορά πολλών ειδών επί συνόλου καταγεγραμμένων 3.600 φυτών, 120 εκ των οποίων αποτελούν κα-

Tamar Galstyan

Scilla armena

Lilium armenum

θαρά ενδημικά φυτά της Αρμενίας. Προτού προχωρήσουμε σε μια πιο λεπτομερή αναφορά σε συγκεκριμένα φυτά και στις οικογένειες αυτών, καλό είναι να αναφερθούμε σε κάποιους γενικούς κανόνες σχετικούς με τις περιγραφές των φυτών.

Όλα τα φυτά ονοματίζονται σύμφωνα με έναν διεθνή κώδικα όπου το επιστημονικό όνομα καθενός συνιστά συνδυασμό δύο λατινικών λέξεων, για παράδειγμα *grunpus armeniaca* (βερίκοκιά).

Η πρώτη λέξη αφορά στο όνομα του γένους και η δεύτερη στο ειδικό επίθετο του είδους αυτού. Ένα ίδιο γένος μπορεί να περιλαμβάνει πολύ διαφορετικά μεταξύ τους φυτά, για παράδειγμα *quercus rubescens* (βελανιδιά, φυλλοβόλο δέντρο) και *quercus pubescens* (πουρνάρι, αιθαλής θάμνος). Σε κάποιες περιπτώσεις, εκτός από το γένος και το είδος, η ονομασία μπορεί να περιλαμβάνει και το υποείδος (*subspecies*), για παράδειγμα *orchis purpurea caucasica*

(πορφυρή καυκασιανή orchidea).

Τα περισσότερα φυτά, και κυρίως τα άνθη τους, που περιλαμβάνονται στην έκδοση αυτή είναι σπάνιας ομορφιάς. Αξίζει να σημειωθεί ότι δεκαεπτά από αυτά αποτελούν μοναδικά ενδημικά είδη της Αρμενίας, και ως εκ τούτου φέρουν εξειδικευμένη ονομασία, παραδείγματος χάριν *muscarī armeniacum* (αρμενικό μουσκάρι-υάκινθος), *campanula armenica* (καμπανούλα η αρμενική), *veronica armena* (βερονίκη η αρμενική), *verbascum hayastanicum* (αρμενικός φλόμος), *scilla siberica sb armeniacum* (σκίλα η σιβηριανή, υποείδος Αρμενίας).

Δεν θα μπορούσαμε να παραβλέψουμε τα πολύ σημαντικά θεραπευτικά βότανα της Αρμενίας, στα οποία περιλαμβάνονται πάνω από ενενήντα φυτά με ιαματικές ιδιότητες. Τα πιο γνωστά μεταξύ αυτών είναι το φασκόμηλο, η παπαρούνα, η μολόχα, το τσάι του βουνού (*sideritis montana*), το θυμάρι, η ρίγανη, αλλά και η γνωστή σε πολλούς Αρμένιους ως «*loshtak*» (*brionia alba*, βριόνια η λευκή), η οποία χρησιμοποιείται για την παρασκευή ενός πολύ διαδεδομένου συμπληρώματος υγείας στην Αρμενία και όχι μόνο...

Τέλος, αξίζει να αναφερθούμε και στο είδος *pistacia atlantica*, συγγενές φυτό με το χιώτικο μαστιχόδεντρο, από το οποίο εξάγουν ένα είδος λιβανιού, και ως εκ τούτου το αποκαλούν στην αρμενική γλώσσα «*bistageni*, *chngeni*».

Ο κόσμος των φυτών είναι πολύ σημαντικός για τον άνθρωπο, και ακόμη περισσότερο όταν μιλάμε για τα φυτά εδώδιμης αλλά και θεραπευτικής χρήσης. Και δεδομένου ότι ο κόσμος των φυτών της Αρμενίας κατέχει δεσπόζουσα θέση στη διεθνή κατάταξη των φυτών και βοτάνων, μια επίσκεψη στην Αρμενία, και ειδικότερα στο οροπέδιο Ντιλτζάν, αποτελεί μοναδική εμπειρία για τον καθένα.

Πηγές: e-geoponia.gr//flowerstore.com.cy, votaniki.gr, *plants of Armenia* 2022.

Περισσότερο
αζερικό αέριο
μέσω Ελλάδας

Σε δημοσίευμα της, η εφημερίδα «Καθημερινή» αναφέρεται στην ολοκλήρωση των έργων για την αναβάθμιση των υποδομών του ελληνικού συστήματος του αγωγού TAP. Έτσι, η Ελλάδα είναι έτοιμη να διπλασιάσει τις ποσότητες φυσικού αερίου από το Αζερμπαϊτζάν.

Ο αγωγός TAP μεταφέρει φυσικό αέριο από το μεγάλο κοίτασμα *Shaz Deniz II* του αζερικού τμήματος της Κασπίας Θάλασσας προς την Ευρώπη. Ο μήκος 877 χλμ. αγωγός συνδέεται με τον αγωγό TANAP στα ελληνοτουρκικά σύνορα, με κατεύθυνση προς τη Νότια Ιταλία.

Από την έναρξη της λειτουργίας του το 2020, ο αγωγός έχει μεταφέρει στην Ευρώπη 50 δις. κ.μ. αερίου και λόγω της αυξανόμενης ζήτησης ήδη λειτουργεί πάνω από την ονομαστική δυνατότητά του. Στο ρεπορτάζ της εφημερίδας αναφέρεται πως ο συγκεκριμένος σχεδιασμός αναμένεται να κλείσει τις ροές του ρωσικού αερίου το 2027.

Η Ασμίκ Κρικοριάν
στο Μέγαρο
Μουσικής Αθηνών

Η διεθνούς φήμης σοπράνο Ασμίκ Κρικοριάν «επιστρέφει» στην Αθήνα για μια μοναδική εμφάνιση στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών την Παρασκευή, 17 Οκτωβρίου.

Η Κρικοριάν ως κόρη του αρμένιου τενόρου Κεγάμ Κρικοριάν και της λιθουανής σοπράνο Ιρένα Μιλκεβιτσιούτε φέρνει στη σκηνή την πλούσια μουσική κληρονομιά των δύο παραδόσεων, ενώ η αρμενική καταγωγή της προσδίδει ξεχωριστή πολιτιστική διάσταση στη μουσική της ταυτότητα.

Η Ασμίκ Κρικοριάν, γνωστή για την εκφραστική της δύναμη, το βαθύ και πλούσιο ηχόχρωμα της φωνής της και τη δραματική ένταση που μεταφέρει σε κάθε σκηνή, έχει καθιερωθεί ως μία από τις πιο εντυπωσιακές παρουσίες του σύγχρονου λυρικού κόσμου.

Στο πλευρό της θα βρεθεί ο βραβευμένος πιανίστας Λούκας Γκένιουςας, νικητής διεθνών διαγωνισμών «Σοπέν» και «Τσαϊκόφσκι». Μαζί θα παρουσιάσουν ένα πρόγραμμα αφιερωμένο στο ρωσικό ρομαντικό τραγούδι για φωνή και πιάνο, με έργα των Τσαϊκόφσκι και Ραχμάνινοφ, σε μια συναυλία που συνδυάζει εκφραστικότητα, τεχνική δεξιότητα και δραματική ένταση.

Ειδήσεις - Επικαιρότητα

Έκθεση: «Οι Αρμένιοι της Βρετανίας» στη Βρετανική Βιβλιοθήκη του Λονδίνου

Στις 6 Οκτωβρίου πραγματοποιήθηκε στη Βρετανική Βιβλιοθήκη του Λονδίνου η επίσημη έναρξη της έκθεσης με τίτλο «Οι Αρμένιοι της Βρετανίας». Η έκθεση, η οποία φιλοξενείται στη γκαλερί «Θησαυροί», είναι αφιερωμένη στους ιστορικούς και πολιτιστικούς δεσμούς μεταξύ των Αρμενίων και των Βρετανών — από την εποχή της Βρετανικής Αυτοκρατορίας έως τη σύγχρονη αρμενική διασπορά στο Ηνωμένο Βασίλειο, καθώς και στους πολυάριθμους Βρετανούς που εκτιμούν την αρμενική κληρονομιά και κουλτούρα.

Ανάμεσα στα εκθέματα ξεχωρίζουν σπάνια τεκμήρια, όπως το πρώτο αρμενικό βιβλίο που εκτυπώθηκε στο Λονδίνο το 1736 — η «Ιστορία της Αρμενίας» του Μοβσές Χορενατσί — καθώς και ένα γαλλικό χειρόγραφο του 15ου αιώνα, αφιερωμένο στην πρώτη ιστορική συνάντηση των αρχηγών κρατών της Αρμενίας και της Αγγλίας. Το χειρόγραφο απεικονίζει τη συνάντηση του βασιλιά της Κιλικίας Λέοντα Ε' με τον Άγγλο μονάρχη Ριχάρδο Β' στο Λονδίνο.

Η έκθεση περιλαμβάνει, επίσης, έργα της διάσημης βρετανίδας φωτογράφου αρμενικής καταγωγής Ίντα Καρ, ενώ αξιοσημείωτο είναι και το διαδραστικό της στοιχείο: μέσω QR κωδικών δίπλα στα εκθέματα, οι επι-

σκέπτες έχουν τη δυνατότητα να ακούσουν επιλεγμένα αποσπάσματα από ιστορικές συνεντεύξεις.

Την έκθεση επιμελήθηκε ο Δρ Μάικλ Έρντμαν, επικεφαλής του Τμήματος Μέσης Ανατολής και Κεντρικής Ασίας της Βρετανικής Βιβλιοθήκης, με την υποστήριξη της Πρεσβείας της Δημοκρατίας της Αρμενίας στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Κατά την εναρκτήρια εκδήλωση, ο πρέσβης της Αρμενίας στο Ηνωμένο Βασίλειο, Βαρουζάν Νερσισιάν, εξήρε τον ρόλο του Δρ Έρντμαν και της Βρετανικής Βιβλιοθήκης στην ανάδειξη των ιστορικών δεσμών μεταξύ των δύο λαών. Παράλληλα, εξέφρασε την ευγνωμοσύνη του για τη γόνιμη συνεργασία που επέτρεψε την υλοποίηση της έκθεσης. Ο πρέσβης υπογράμμισε ότι η έκθεση αποτελεί ζωντανή απόδειξη της μακρόχρονης φιλίας μεταξύ Αρμενίων και Βρετανών, αλλά και της σημαντικής συνεισφοράς της αρμενικής κοινότητας στην πολιτιστική ζωή του Ηνωμένου Βασιλείου. Τόνισε, τέλος, πως η πολιτιστική διπλωματία αποτελεί βασικό πυλώνα της στρατηγικής εταιρικής σχέσης μεταξύ Αρμενίας και Ηνωμένου Βασιλείου, λειτουργώντας ως γέφυρα για την εμβάθυνση της αμοιβαίας κατανόησης και συνεργασίας.

Ο πρώην Συνήγορος του Πολίτη Αρμάν Τατογιάν εισέρχεται στην πολιτική

Ο πρώην Συνήγορος του Πολίτη της Αρμενίας, Αρμάν Τατογιάν, ανακοίνωσε την Πέμπτη 9 Οκτωβρίου την απόφασή του να εισέλθει στην πολιτική σκηνή με αφετηρία τις βουλευτικές εκλογές του 2026, μέσω της νέας πολιτικής του πρωτοβουλίας με την ονομασία «Φτερά Ενότητας».

Κατά τη διάρκεια συνέντευξης Τύπου, ο Τατογιάν δήλωσε πως έχει φτάσει η κρίσιμη στιγμή όπου η αποχή από την πολιτική δεν αποτελεί πλέον επιλογή. «Ο κόσμος με ρωτούσε γιατί δεν εμπλέκομαι με την πολιτική. Ήρθε πλέον η ώρα — είναι αναπόφευκτο», είπε χαρακτηριστικά. «Δεν μπορώ να αντιμετωπίζω την πολιτική απλώς ως επάγγελμα. Δεν εξυπηρετεί πια τον αρμενικό λαό. Μέσα από τα «Φτερά Ενότητας», σκοπός μας είναι η υπεράσπιση των συμφερόντων του κράτους και των πολιτών», τόνισε. Εξήγησε, επίσης, ότι η ονομασία της πρωτοβουλίας συμβολίζει την ανάγκη για αλληλεγγύη και ενότητα μεταξύ όλων των Αρμενίων.

Μετά τον πόλεμο στο Αρτσάχ το 2020, ο Τατογιάν είχε γίνει ιδιαίτερα επικριτικός απέναντι στην πολιτική του Πρωθυπουργού Νικόλ Πασινιάν, ειδικά όσον αφορά τη διαχείριση της κρίσης στις παραμεθόριες περιοχές της Αρμενίας, αλλά και το μέλλον

του Αρτσάχ και του αυτόχθονου αρμενικού πληθυσμού του. Κατά τη συνέντευξη Τύπου, έθεσε εκ νέου το ζήτημα της παρουσίας αζερικών στρατευμάτων σε κυρίαρχο αρμενικό έδαφος, ασκώντας δριμεία κριτική στη στάση της κυβέρνησης απέναντι στους Αρμένιους του Αρτσάχ.

Ο Τατογιάν υπογράμμισε ότι η ομάδα του θα συνεχίσει να υπερασπίζεται το δικαίωμα επιστροφής των εκτοπισμένων Αρμενίων του Αρτσάχ στην πατρίδα τους, με βάση το διεθνές δίκαιο. «Περισσότεροι από 120.000 συμπατριώτες μας έχουν εκτοπιστεί. Έχουν το δικαίωμα να επιστρέψουν. Δεν είναι προσωπική άποψη — είναι θεμελιωμένος κανόνας του διεθνούς δικαίου», ανέφερε, επικαλούμενος απόφαση του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης. Ο Τατογιάν απέρριψε επίσης τις δηλώσεις του Πρωθυπουργού Πασινιάν ότι τα η συμφωνία που υπογράφηκε στην Ουάσινγκτον στις 8 Αυγούστου μεταξύ Αρμενίας και Αζερμπαϊτζάν σηματοδοτούν το τέλος της σύγκρουσης. Όπως είπε, η παύση των εχθροπραξιών οφείλεται σε μονομερείς και ταπεινωτικές παραχωρήσεις από την πλευρά της Αρμενίας, και η διατήρηση της εκεχειρίας εξαρτάται αποκλειστικά από την «καλή θέληση του Προέδρου του Αζερμπαϊτζάν».

Αρμενία - παραμεθόριο θαύμα. Άρθρο της La Repubblica

Η γνωστή ιταλική εφημερίδα *La Repubblica* δημοσίευσε στις 9 Οκτωβρίου άρθρο της δημοσιογράφου Francesca Alliaia Bronner με τίτλο «Αρμενία - Παραμεθόριο Θαύμα: Εκπληκτικά Βουνά και Αρχαία Μοναστήρια», παρουσιάζοντας την Αρμενία ως έναν ξεχωριστό και ανερχόμενο τουριστικό προορισμό.

Η συντάκτρια περιγράφει την Αρμενία ως μία από τις πιο γοητευτικές και ασφαλείς χώρες στον κόσμο, υπογραμμίζοντας τη μοναδική γεωγραφική της θέση στο σταυροδρόμι Ευρώπης και Ασίας, τη μακραίωνη ιστορία της, την πλούσια οινική παράδοση και την εγκάρδια φιλοξενία των κατοίκων της. Σύμφωνα με το άρθρο, παρόλο που η Αρμενία είναι λίγο μεγαλύτερη από τη Σικελία σε έκταση, διατηρεί βαθιούς πολιτιστικούς δεσμούς με την Ιταλία, χάρη σε αιώνες ανταλλαγών και ιστορικών σχέσεων. Ιδιαίτερη μνεία γίνεται στο γεγονός ότι η Αρμενία υπήρξε η πρώτη χώρα στον κόσμο που υιοθέτησε τον χριστιανισμό ως επίσημη κρατική θρησκεία το 301 μ.Χ., με την καθοριστική συμβολή του Αγίου Γρη-

γορίου του Φωτιστή, του οποίου τα λείψανα φυλάσσονται στη Νάπολη. Η Alliaia Bronner εστιάζει στον πλούτο της πολιτιστικής και θρησκευτικής κληρονομιάς της χώρας, προτείνοντας τον λεγόμενο «Δρόμο των Μοναστηριών» — μια συμβολική, αν και όχι επίσημη, διαδρομή. Μεταξύ αυτών ξεχωρίζουν: Ο Καθεδρικός Ναός του Ετςμιατζίν, ένας από τους αρχαιότερους χριστιανικούς ναούς παγκοσμίως, το Νοραβάνκ, ένα μοναστήρι του 13ου αιώνα χτισμένο σε επιβλητικό φαράγγι, το μοναστήρι του Τατέβ, προσβάσιμο με το μακρύτερο εναέριο τελεφερίκ στον κόσμο, το καραβανσεράι του Σελίδα, από τα καλύτερα διατηρημένα σημεία του ιστορικού Δρόμου του Μεταξιού, Η λίμνη Σεβάν, αποκαλούμενη και «γαλάζιο στολίδι» της Αρμενίας.

Το άρθρο σκιαγραφεί την Αρμενία ως έναν ανεξερεύνητο θησαυρό, όπου η φύση, η ιστορία και η πνευματικότητα συνυπάρχουν αρμονικά, δημιουργώντας έναν προορισμό με έντονο πολιτιστικό και ταξιδιωτικό ενδιαφέρον.

Τα επιβεβαιωμένα αποθέματα στο Αμουλσάρ: 73 τόνοι χρυσού και 294 τόνοι αργύρου

Ο Υπουργός Οικονομίας της Αρμενίας, Κεβόρκ Παπογιάν, επισκέφθηκε στις 10 Οκτωβρίου το ορυχείο Αμουλσάρ, προκειμένου να ενημερωθεί για το εξορυκτικό πρόγραμμα της εταιρείας *Lydian Armenia*, όπως ανακοίνωσε το Υπουργείο Οικονομίας. Οι συνολικές επενδύσεις στο έργο αναμένεται να φτάσουν τα 750 εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ, εκ των οποίων τα 250 εκατομμύρια θα διατεθούν για την ολοκλήρωση των κατασκευαστικών εργασιών και την έναρξη της λειτουργίας του ορυχείου. Ο Παπογιάν τόνισε ότι το έργο του Αμουλσάρ αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες επενδυτικές πρωτοβουλίες της χώρας, με σημαντική συμβολή στην ανάπτυξη της βιομηχανίας, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την ενίσχυση των δημόσιων εσόδων. Τα επιβεβαιωμένα αποθέματα του ορυχείου ανέρχονται σε 73 τόνους χρυσού και 294 τόνους αργύρου. Το τελικό προϊόν

θα είναι ένα κράμα χρυσού και αργύρου. Κατά τη φάση λειτουργίας της μονάδας, αναμένεται να δημιουργηθούν πάνω από 1.000 θέσεις εργασίας, ενώ τα ετήσια φορολογικά έσοδα και δικαιώματα εκμετάλλευσης εκτιμάται ότι θα ξεπεράσουν τα 120 εκατομμύρια δολάρια. Η εταιρεία έχει επίσης δεσμευτεί να διαθέτει 7 εκατομμύρια δολάρια ετησίως για έργα και υποστήριξη των τοπικών κοινοτήτων του Βάικ, του Σισιάν και του Τζερμούκ.

Η Σοφία Νερσεσιάν θα εκπροσωπήσει την Ουκρανία στη Junior Eurovision 2025

Η Σοφία Νερσεσιάν αναδείχθηκε νικήτρια στον εθνικό διαγωνισμό επιλογής της Ουκρανίας για τη *Junior Eurovision 2025* και θα εκπροσωπήσει τη χώρα στον διεθνή μουσικό διαγωνισμό, που θα πραγματοποιηθεί στις 13 Δεκεμβρίου στην Τιφλίδα της Γεωργίας. Το τραγούδι της, με τίτλο *Motanka*, είναι εμπνευσμένο από ένα από τα πιο συμβολικά παραδοσιακά φυλακτά της Ουκρανίας και πραγματεύεται θέματα φροντίδας, προστασίας και ψυχικής ανθεκτικότητας. Στη φετινή *Junior Eurovision* θα συμμετάσχουν 18 χώρες. Ο σχεδιασμός της σκηνής — εμπνευσμένος από τα ορεινά τοπία της Γεωργίας και τα παραδοσιακά της τύμπα-

να — αποτυπώνει το σύνθημα του διαγωνισμού: «Ενωμένοι με τη μουσική», προβάλλοντας την ενότητα και τη ζωντάνια της νεανικής δημιουργικότητας.

HALLOWEEN
Luna Park
25 հոկտեմբեր

Խաղեր
Escape room (11+)
Face painting
Photo Booth
Ուտեստեղեններ

Շաբաթ 25/10
17:30-19:30
Սարգուստինու 120, Նեոս Գոսմոս

Մուտք: 5€
Combo: 3€ (hot dog, pop corn & հիւթ)

Հ.Մ.Ը.Մ-ի Աթենքի Սկաուտական Մասնաճիւղ

Շաբաթ 18 Հոկտեմբեր

**Եկեք բոլորս միասին մեր բաժակները բարձրացնենք
78 անմոռանալի տարիներու կենացը**

**Չաւարեան Կեդրոնէն ներս
երեկոյան ժամը 21:00-ին**

**Մուտք՝ 25 եւրո, 20 եւրո երիտասարդներուն եւ 15 եւրո
պատանիներուն համար**
Սեղան ապահովելու համար, կրնաք հեռաձայնել հետեւեալ թիւերուն.
Ալեքս 690 709 9816, Վահրամ 694 253 8757

Ծանօթացեք Համազգայինի երկխօսային թատերական խաղերը

Կիրակի, 12 Հոկտեմբերէն սկսեալ, ժամը 17:00-ին \$իրքի «Արամ Մանուկեան» ակումբ:

Կրնան մասնակցի՝ պատանիներ, միջնակարգի առաջին դասարանէն, եւ ամէն տարիքի անձեր, որոնք կ'ուզեն փորձել իրենց ստեղծագործական ունակութիւնները:

Թատերական խաղերու եռանդուն բեմադրիչ՝ **Վակելիս Կեքաս:** Համադրող՝ **Սարա Միսաքեան:**

Մասնակցութիւնը անվճար է:

Տեղեկութիւններու եւ տեղ ապահովելու համար՝ 6945-889958 (Սառա)

Թատերական խաղեր

Րեմպէտիկո ցլենտի մե ֆաղիտօ & քարէա!

Տին Կւրիակի 19 Օկտաբրիւ, սաս քրօսքալօմէ սե էնա մէսիմէրի ցեմատօ ցէւսէյ, մուսիկի քալ կէֆի!

Տին Արմէնիկա Լէսքի տու Կարէա սթրօնումէ տրապէզի մէ Լաքարիստօւս մէզէտէ, քարաօսիակէս ցէւսէյ քալ քալօ քրասի, էնօ ղ րէմպէտիկա քօմքանիա տու **Միրան Ծալիկիան** քա սաս տաճիտէֆի մէ տիս յօտէս տիս սէ ալլէս էքօքէս

Աօմ տիս 13:30 տին Արմէնիկա Լէսքի Կարէա (28իս Օկտաբրիւ 19)
Գիա քրատիսէյս Կօստաս Գէջէկէլիան: 697 287 3042

«ԱԶԱՏ ՕՐ» օրաթերթ
Խմբագրատուն՝ Արիստօթէլուս 8 – Զալիթէա 17671
Հեռ. 210 9575011 եւ 210 9521359
Տիւօրէն՝ Մայք Զիլիսկիրէան
Վայքէջ՝ www.azator.gr - e-mail: azatordaily@gmail.com
FB: AZAD OR Armenian Daily Newspaper of Greece
Դրամատան հաշիւ՝ ALPHA BANK - IBAN GR 4901 401 160 116 00 200 200 9080
Տարեկան բաժանորդագրութիւն՝ pdf եւ տպագիր 160 եւրօ, pdf կամ տպագիր 120 եւրօ
Թերթի էլէկտրօնային տարբերակը լոյս կը տեսնէ ամէն օր, Ուրբաթ օրերը կը տպուի:

«AZAT OP» (ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΗΜΕΡΑ) Ημερήσια Αρμενική Εφημερίδα
Ιδιοκτησία: ΕλληνοΑρμενικό Φόρουμ- Μορφωτικό & Πολιτιστικό Σωματείο Αριστοτέλους 8 – 17671 Καλλιθέα
Έκδοση - Διεύθυνση: Μάικ Τσιλιγκιριάν
Ιστοσελίδα: www.azator.gr - e-mail: azatordaily@gmail.com -
FB: AZAD OR Armenian Daily Newspaper of Greece
ALPHA BANK - IBAN GR 4901 401 160 116 00 200 200 9080
Ετήσια συνδρομή: Pdf & έντυπο 160 ευρώ, pdf ή έντυπο 120 ευρώ
Εκδίδεται ηλεκτρονικά τις εργάσιμες μέρες, την Παρασκευή διατίθεται και έντυπο φύλλο.

«AZAD OR» - Armenian daily newspaper of Greece - 8 Aristotelous 17671, Kallithea – GREECE
Tel. 210 9575011 & 210 9521359 e-mail: azatordaily@gmail.com, web site: www.azator.gr
FB: AZAD OR Armenian Daily Newspaper of Greece
ALPHA BANK - IBAN GR 4901 401 160 116 00 200 200 9080

Υπ. τυπογραφείο Αφοι ΜΥΛΩΝΑ Ο.Ε. ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ - ΜΥΛΑΟΝΤΟΣ 6 ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ – ΤΗΛ. 210 5770685